

Advies bij vier veelgehoorde opmerkingen over zikls

1. Alles moet opeens zo snel

Daar waar het blind volgen van de leerlijn de overhand krijgt, zou je kunnen spreken van een vormdwang die niet aansluit bij de natuurlijke ontwikkeling van de kinderen. Dat is uitdrukkelijk niet de bedoeling van de methodiek. Juist het goed volgen en ondersteunen van de kinderen is het uitgangspunt. Wel is het zo dat kinderen meer kunnen dan wij vaak denken. Vooral wanneer er geen misverstanden ontstaan bij het aanleren. Motivatie, enthousiasme en beleving zijn onontbeerlijk voor het slagen van welke aanpak dan ook. Er wordt tijdsdruk ervaren, om dat alles opeens veel sneller 'moet'. Dit komt omdat leerkrachten zich soms een nieuwe vaardigheid aan het eigen maken zijn, terwijl ze deze al toepassen in de klas. Ook bij ons kost automatiseren tijd. Dit probleem is alleen op te lossen door de leerkrachten zelf: zet inhoud naar de eigen hand, maak levendig, geloof in je eigen aanpak, heb hoge verwachtingen van je leerlingen en het werpt zijn vruchten af. Het gevolg is dat de meeste leerkrachten sneller door de stof heen gaan dan voorheen. Dat is een gevolg van het preventief denken en geen doel op zich.

2. De lettergebaren zijn zo star en mechanisch

Vaak worden de lettergebaren verward met de euritmische klankgebaren. Zo zijn ze zeker niet bedoeld. De lettergebaren dienen als motorische ondersteuning bij het aanbieden van de letters in de fase van de klank-tekenkoppeling. Het is een tijdelijk ezelsbruggetje dat speciaal past bij de kinderen die via de motoriek onthouden. Zij herinneren zich de klank en het bijbehorende teken, wanneer zij het gebaar maken. Omkeringen kunnen voorkomen, kinderen krijgen de vormen als het ware in de vingers. Dit is te vergelijken met het maken van een gebaar of beweging bij het automatiseren van rekenvaardigheden. De intentie waarmee de gebaren gemaakt worden verdient altijd aandacht. Maak zinvolle gebaren, maak gevulde bewegingen en stem deze bewegingen binnen school met elkaar af. Wanneer deze ondersteuning niet meer nodig is, kunnen ze direct worden losgelaten. Niet iedere klank heeft een afkijkgebaar. Niet iedere klank heeft een beweging nodig.

3. De materialen waarmee gewerkt wordt sluiten niet aan bij de belevingswereld van de (vrijeschool) kinderen.

Zikls is een aanpak die geen eigen materiaal kent. Alle materialen die in de cursus verstrekt worden zijn voorbeelden van bestaand materiaal. Met deze voorbeelden laten we zien hoe de adviezen in de aanpak concreet te maken zijn. Deze opmerking is inmiddels wat minder actueel geworden, omdat wij intussen zelf materiaal hebben gemaakt dat als voorbeeld kan dienen. Als voorbeeld voor de aanpak technisch lezen, maakten Ineke van Gelder en ik leesbladen voor klassen 1, 2 en 3. In die bladen gaat het erom dat een bepaalde leescategorie onder de aandacht wordt gebracht. We laten hiermee zien dat je voor de technische leesinstructie niet een

complete leesmethode hoeft aan te schaffen. Zie dit als materiaal dat je naar je hand kunt zetten. In sommige klassen werkt het bijvoorbeeld beter om een keuze te maken uit de woordrijtjes. De maandaanduiding die in de boekjes en boven de losse leesbladen staat, gaat uit van een vlot lezende klas. Wanneer een klas wat meer tijd nodig heeft kan het dus zijn dat de verhaaltjes niet aansluiten bij de jaarfeesten. Je kunt sommige teksten dan beter zelf maken. De woordrijtjes kan je misschien wel gebruiken. Lees de handleiding van de map 'kinderen leren lezen' voor suggesties waar de leesbladen nog meer voor te gebruiken zijn.

4. Door mechanisch automatiseren dood je de wil

Hier zijn we het volmondig mee eens. De kunst is om altijd in levendige variatie herhaling te bieden. Daarmee houd je twee extremen in de gaten: de onwil tot herhalen die komt uit de begeerte naar steeds weer iets nieuws, naar amusement en sensatie en de onwil tot herhalen die komt uit verveling door afstompende, verstikkende en niet relevante activiteiten. De uitdaging is om aan herhaling een bijzonder gevoel van vreugde en enthousiasme te ontwikkelen. Hiermee wordt de wil opgevoed. Wij zien in de aanpak zlkls alle ingrediënten om dit mogelijk te maken. Bij het meekijken in klassen komen we beide extremen soms tegen: een traagheid en slepende aanpak, met onwillige kinderen tot gevolg en een aanpak die teveel op amuseren, differentiëren en verwerken gericht is. In beide gevallen gaat dit vaak ten koste van tempo, accurate opgewektheid en uitdaging. Zie ook het artikel [automatiseren is borgen in jezelf](#).